

Cümə, 27 iyun 1919-cu il, nömrə 213

AZƏRBAYCAN

Gündəlik siyasi, ictimai, ədəbi, iqtisadi türk qəzetəsidir

İkinci səhəyi-dəvamiyyəsi. Cümə, 28 ramazanül-mübarək sənə 1337. 27 həzirən 1919 sənə.

Türk və islamlığa müfid məqalələrə səhifələrimiz açıqdır. Dərc olunmayan övraq iadə edilməz. Dərc edilən məqalənin mükafatını idarə təyin edir. Məhəlli-idarə: Bakı, Vorontsovski və Qubernski küçələrin küncündə 4 nömrəli evdə "Azərbaycan" idarəsi. Telefon nömrə 39-60. Təkl nüsxəsi 1 manat 50 qəpiç.

Abunə şəraiti: Bakı üçün 1 aylığı 30 rublə, 2 aylığı 35 rublə, 3 aylığı 50 rublə. Qeyri şəhərlər üçün 1 aylığı 25 rublə, 2 aylığı 45 rublə, 3 aylığı 60 rublə. Elan fiati: birinci səhifədə sətri 4 rublə, axırınca səhifədə sətri 3 rublə, itən şeylər və yer axtaranlar üçün 2 rublə.

BAKİ TİCARƏT VƏ SƏNAYE İTTİFAQI

Düyü, səbzə, pambıq və neft istehsalatı [neft məhsulları], ticarət və qeyriləri ilə maraqlananları cümə günü həzirən ayının 27-sində axşam saat 5-də Birjanın salonunda (Qorçakovski, nömrə 1) vaqə olacaq iclasa dəvət edir. Ticarət, Sənaye və Ərzaq nazirinin binagüzərlərinə binəşən [sərəncamına əsasən] həll ediləcək məsələlər:

- 1) Kuban ilə mal dəyişilməsi barəsində;
- 2) Padşahlıq [dövlət] pullarının kursu artması barəsində.

T-156

Bakı Şəhər İdarəsi elan edir ki, təmmuz [iyul] ayının 1-də, səhər saat 11-də, Mixaylovski bağda (Krasnokrestovski və Nikolayevski küçələrin küncündə) olan kioskun icarəyə verməkdən ötrü Təsərrüfat şöbəsi dəftərxanasında torq [hərəcə] olacaqdır. Təfsiləti Təsərrüfat şöbəsi dəftərxanasında oxumaq olar.

T-159

Bakı Şəhər İdarəsi bununla elan edir ki, təmmuz ayının 5-də, səhər saat 11-də, Təsərrüfat şöbəsi dəftərxanasında

şəhər kioskalarını icarəyə verməkdən ötrü torq olacaqdır. Kioskaların [yerləri]:
1) Bulvarda körpü ilə qarşı;
2) Bulvarda kupalını [dəniz hamamı] ilə qarşı;
3) Azadlıq meydanında (Bolşoy Morskoy və Birjevoy meydanının küncündə). Təfsiləti Təsərrüfat şöbəsi dəftərxanasında oxumaq olar.

T-158

Hökumət Teatrosunda

axşam tamaşası

OPERETTA

Zülfüqar bəy və Üzeyir bəy

Hacıbəyli müdiriyyəti

Cümə günü ramazanül-mübarək

ayının 28-də 1337 sənəsi

(iyun ayının 27-də 1919-cu ildə)

şükəhli [təntənəli] bir surətdə

mövqeyi-tamaşaya qoyulacaqdır

Üzeyir bəyin

"Arşın mal alan" operettası

Soltan bəy – Ələkbər Hüseynzadə,

Əsgər – Sarabski, Vəli – Rza Darablı.

Biletlər teatrın kassasında

satılmaqdadır.

Tamaşa başlanacaq

iftardan sonra.

جمعه ۲۸ رمضان المبارک سنه ۱۳۳۷

۲۳۵

۲۳۳۷ سنه دوامیه.

محل اداره: باکو، وروسوفسکی و قورنفسکی كوچارلر كتبخنه ۳ نومره ایوده

تلفون نومره ۳۹-۶۰

تاک نخعسی ۱ منات ۵۰ قپك

آبونیه شرایطی:

غیر شهرلر ایچون:

۱ آیلی ۳۰ روبله
۲ » ۷۰ »
۳ » ۱۰۰ »

باکوی ایچون:

۱ آیلی ۳۵ روبله
۲ » ۶۰ »
۳ » ۹۰ »

اعلان فیاتی:

۱ نجی سحیفهده طبری ۵ روبله
آخرنجی سحیفهده طبری ۴ روبله
ایتن شیر ویرآختارلار ایچون ۳ روبله

تۆرک و اسلامله مقید مقالهلهر سحیفه لریمز آچیلدر. درج اولنیان اوراق اعاده ایلملر. درج ایلمین مقاللار مکافاتی اداره تمین ایلملر.

۱ نجی سحیفهده طبری ۵ روبله
آخرنجی سحیفهده طبری ۴ روبله
ایتن شیر ویرآختارلار ایچون ۳ روبله

وندولک-سیاسه، اجتماعیه، ادبیه، اقتصادیه تورک غرته میلدیر.

باکو تجارت و صنایع اتقافی

دومیه، سبزه، یاموق و نفت استحصالاتی، تجارت وغیرلریه مارقانلارلاری جمعه کونی حیزران آیینک ۲۷ سنهده آخام ساعت هده بیرزاتلک سالوننده (قارچا-غونکسی نومره ۱) واقع اولاجق اجلاسده دعوت ایلدیر. تجارت، صنایع و اوزاق ناظرینک بنا کئانلرینه ناهه حل ایلمه چک

مستهلر: ۱) قوبانلرینه مان دکیشلمسی باره سنهده ۲) پادشاهاق بولادینسک قوروسی آرتلمسی باره سنهده

T-156

یاکو شهر ادارمسی اعلان ایلدیر که، نومز آیینک ۱۵ سحر ساعت ۱۱ ده میخالیوفسکی باغده (فرانسو قریستوفسکی و نیقالیفسکی کوچلرلر کچنده) اولان قیومتلای اجاریهیه ویرمگدن اوتری تصرفات شیمسی دفترخانه سنهده تورغ اولاجقدیر. تفصیلاتی تصرفات شیمسی دفترخانه سنهده اوقوماق اولار.

T-159

یاکو شهر ادارمسی بونکله اعلان ایلدیر که، نومز آیینک ۱۵ سنهده ساعت ۱۱ تصرفات شیمسی دفترخانه سنهده شهر قیوستالاینی اجاریهیه ویرمگدن اوتری تورغ اولاجقدیر. قیوستالارلک ۱) بولوارده کورینی ایله قارشو. ۲) بولوارده قوبانلی ایله قارشو. ۳) آزادلیق میداننده (باشوی مارتسوی و بیرزاووی میدانلر کچنده) تفصیلاتی تصرفات شیمسی دفترخانه سنهده اوقوماق اولار.

T-158

مسلمان ضیالیلو اتقاندیه

جمعه کونی حیزران آیینک ۲۷ نده آخام ساعت ۸ ده مسلمان ضیالیلو اتقاندیه ادارمسنده (وزیمسنسکی نومره ۳) سحبه قوروسی آچیلدی. بئزلرلردن وخواشای ایملردن رجا اولنور که تمین اولنمش وقتده اداریه تشریف کورسینلر.

حکومت تیاتروسننده **اوپهرتتا** → **آخام تاماشاسی**

— فوق القارک و عزیزک **حاجرباکی** ماموریتی —
جمعه کونی رمضان المبارک آیینک ۲۸ نده ۱۳۳۷ سنهسی یون آیینک ۲۷ سنهده ۱۹۱۹ نجی ایله کتوهلی برسمورتنه موقبله تاملایه قوبولاجق غنریک

آرتشین مال آلان اوپهرتاسی

سلطانیک — علیاکبر حسینزاده — عسکر — سراسکی، ولی — رضا دارابی.
بیلر تاترک لیسلسله تاملانمدر. X تاملایا باغلا جاتی اطهارن ماکر

شرهه مبادا برآنیب واعانت یشسون دینه جماعت ایملردن مطلق اوزارینی کتارمچکلر دنایه ال مدهش بر اولولمه اولمچکلری کی بیروءدکارعالیان حوزونده بولمهلریجه تزییل دورسوی اولورک ال بونک جزایه گرفتار اولال جملر قل ان الموت انئی تیرون منه فاملایمک سوزو حجهمه یا سحده اولقره دی که فرار ایتمک اولومدن هرگز خلاص اولاسی دکل سکرزیرا اولوم سزایته ملالتلر ایلمچکلر. (اولومدن قاپسوزده اوشنی تظیب ایلمیلر). نکه دار فرست که عالم دینیت همیش دانا به از عالمیت مکر دنایه بر ملنگ عالموسی استغلائی شخصیت منویسیمی بریشان اولوق قدریراولوم تصور اولومدی؟

نایوس استغلائی جمو اولمقدن سوگره باشقندنه اولمک دعا لایققدیر حیات حقیقیه

مشختدن

یا ایها الذین آمنوا تصروا لیه یز کویبت اقلدکم سوزو حجهمه ای دیؤنلر! اگر سز الله نضرتم ایلمسه لئ اوده سز نضرتم یشین ایلم و حجابیه میدانته سز لک قملر آرزو نیت قیلر الله نصرت، قرآنی، اسلامینی مدهفه ایچون حیاتی، اولانینی، مالتی بونوجو-دینی فعل ایلمکدر.

هر کسی جانی فعل ایلمه بوندمت جانی قزاینر وایه نمته نال اولور.

عللق اولومور کیم فعل جانی قیلورچانته میلچانان ایتمسین اول کیم که قیز چانته بالکسی هرگون کوزمزلر برابرنده حودت ایلمدن مالتب هرعدون عبرت ایلملرلر شنگل

فوزونلویه کهلک اولومدن قورده ق اولانینی عسکر ویرمیوب مکتلی ایملی دن وولته تنلم ایتمک خیلنده اولانلر اواز و وجودیه و

بئز ایتمک خیلنده اولانلر اواز و وجودیه و

"Azərbaycan" qəzetinin 213-cü nömrəsinin 1-ci səhifəsi

MÜSƏLMAN ZİYALILAR İTTİFAQINDA

Cümə günü həziran ayının 27-də, axşam saat 8-də Müsəlman Ziyalılar İttifaqının idarəsində (Voznesenski nömrə 3) səhiyyə kursu açılacaqdır. Yazılanlardan və xahiş edənlərdən rica olunur ki, təyin olunmuş vaxtda idarəyə təşrif gətirsinlər.

10255

MƏŞİXƏTDƏN

“Yə eyyühəlləzinə amənu in tənsuru-llahə yənsurkum və yusəbbit əqdaməkum”. Sureyi-“Mühəmməd”.

“Ey möminlər! Əgər siz Allaha nüsrət [kömək] edərsəniz, o da sizə nüsrət [zəfər] bəxş edər və müharibə meydanında sizin qədəmlərinizi sabit qılar.” Allaha nüsrət – Quranı, islamiyyəti müdafiə üçün həyatını, övladını, malını, bütün mövcudiyyətini fəda etməkdir. Hər kəs canını fəda etsə, bütün cənnət həyatını qazanar və əbədi nemətə nail olar.

Aşiq oldur kim, fəda canın qılar cananına,

Meyli-canan etməsin ol kim ki, qıymaz canına.

Biləks [əksinə], hər gün gözümüzün bərabərində hüduş edən məsaibi-dəhridən [meydana gələn dünya fəlakətlərindən] ibrət almayaqlar düşmənin qurşunu [gül-ləsi] ilə gələcək ölümdən qorxaraq övladını əsgər verməyib, məmləkəti ə'dayidin və vətənə [vətən və din düşmənlərinə] təslim etmək xəyalında olanlar və öz vücuduna və şərəfinə məbada bir asib [bəla] və ihanət yetişsin deyər camaat işlərindən mütləq özlərini kənara çəkənlər dünyada ən müdhiş bir ölümlə öləcəkləri kimi, Pərvərdigari-ələmiyan [ələmləri bəs-

ləyəv və yetişdirən Allah] hüsurunda böylə əməlləri cəhətə rəzil və rüsvay olaraq ən böyük cəzaya giriftar olacaqlar.

“Qul innəl-mevtəlləzi təfirrunə minhu fəinnəhu mülaqikum.” Sureyi-“Cümə”.

“Ya Məhəmməd! Onlara de ki, fərar etdiniz ölümdən, hərgiz xilas olası deyilsiniz, zira ölüm sizi əlbəttə mülaqat edəcəkdir [tapacaq, görəcək, sizinlə görüşəcək].” (Ölümdən qaçsan da, o, səni təqib edəsidir.)

Negəhdar forsət ke aləm dəmist

Dəmi biş dana beh əz aləmist

Məgər dünyada bir millətin namusu, istiqlalı, şəxsiyyəti-mənəviyyəsi pərişan olmaq qədər bir ölüm təsəvvür olunarmı?

Namus[u], istiqlalı məhv olduqdan sonra yaşamaqdansa, ölmək daha layıqdır. Həyatı-həqiqiyə ancaq düşmənin təcavüzündən məhfuz olan həyatı-milliyədir. [Həqiqi həyat ancaq düşmənin təcavüzündən qorunmuş milli həyatdır.] Buna binaən [buna görə], həqiqətən yaşamaq istəyənlər həyatı-milliyələrini mühafizə üçün həyatı-şəxsiyyətlərini istehqar edərlər [heçə sayarlar] (necə ki, əshabi-kiram və əimmeyi-əthar [böyük səhabələr və pak imamlar] böylə yaşadılar və böylə də həyatı-əbədiyyə qazandılar) və onun yolunda malını, övladını, həyatını fəda etməkdən çəkinməzlər.

Qardaşlar, huşyar [ayıq-sayıq] olun! Düşmənin əvvəla məmləkəti məhv etməyə çalışır, bir kərə bu məqsədə nail olduqdan sonra, tədricən “dini” də ayaqlar altına alacağı şübhəsizdir. Buna görə, mərdanəliklə müdafiə üçün hazırlaşmaq lazımdır və belədə Denikinlər fasid [pozğun] olan niyyətdən nadim [peşman] olub fərara məcbur olacaqdır. Çünki,

“Kolux əndazra padaşə səng əst”, necə ki, böylə də oldu. Zira, Azərbaycan hökumətinin səbat və qərarını hiss etdiyindən sonra arzusu qəlbində qalıb, izhar etməyə də iqtidarı olmadı.

İştə, Azərbaycan hökumətini mühafizə etməkdə qövlən və feilən [sözlə və əməllə] ciddü-cəhd etməliyiz və bu təklif bütün əfradi-millətə [millətin bütün fərdlərinə] fərz və vacibdir. Və bu bəbdəki fərziyyəti [bunun fərz, lazım, vacib olduğunu] hər kəsdən əvvəl üləmə [alimlər] bilir. Və indəllah [Allah yanında], indənnas [insanlar yanında] hər kəsdən əvvəl onlar məsuldur. Çünki vəzifeyi-təbliğ [təbliğat işi] onlara aid olduğu kimi, əlbəttə pişva olmaq [rəhbərlik etmək, başçı olmaq] da onların vəzifeyi-mühimməsidir.

Bihəmdülillah [Allaha şükür olsun], üləmayi-kiram [böyük alimlər] bu mətləbə kəmayənbəqi mültəfit olub da [lazımı dərəcədə əhəmiyyət verib də] bu əyyami-mütəbərrikədə [bu mübarək günlərdə], hər gün mənabirdə [minbərlərdə], ayat və əhadis mövcubincə [Quran ayələrinə və Peyğəmbər hədislərinə uyğun olaraq] xalqa təbliğatda bulunurlar və böyük əsər və fayda dəxi verir. Məttəəssüf [təəssüf ki], camaatın əksəri məsəciddən rugərdən olub [məscidlərdən üz çevirib] ticarətə məşğul olmaqla məvaizi-bəliğəni istəmə etməkdən [bəlağətli moizələrə qulaq asmaqdan] məhrumdurlar.

“Qul ma indəllahi xeyrun minəl-ləhvi və minət-ticarəti və-llahu xeyrur-raziqin.” Sureyi-“Cümə”.

“Ya Məhəmməd! O[n]lara de ki, Allahtaala yanında olan əcr və cəza məşğul olduğunuz bica [boş, faydasız] işlərdən və hətta ticarətdən də yaxşıraqdır. Allah-taala ruzi verənlərin xeyirlisidir.”

Hər şəb əz əfğane mən bidar xəlxə amma çe sud

Anke bayəd naleyı mən beşnəvəd bidar nist

Camaat! Bəsdir yatdınız, qəflət uyqunsundan oyanıb keçmiş əsarət günlərinizi yada salınız və sonra indiki hürriyyət və istiqlalıyyət ələmi ilə bir müvazinə ediniz.

“Zərəbəl-lahu məsələv əbdən məmləkən lə yəqdiru ələ şeyin və mən rəzəqnəhu minna rizqən həsənən fəhuvə yunfiqə minhu sirrən vəcəhrəən həl yəstəvunəl-həmduli-llahi bəl əksəruhum lə yaləmunə”. Sureyi-“ən-Nəhl”.

“Allahtaala məsəl [v]jurur: bir şeyə məlik olmayan əbdi-məmluk [başqasının malı olan qul] ilə bizdən ona gözəl ruzi verilib, əvvəl dəxi gizli və aşkar ol malı infaq edən [xərcləyən, başqaları üçün xərcləyən] sahib-iqtidar bərabər olarmı?! Həmdin [şükürün] təmamişi Allahtaalaya məxsusdur, lakin xalqın əksəri onu bilməzlər.”

Pəs [elə isə], madam ki, əsarətlə hürriyyət ələminə fərq verib, hürriyyət və istiqlalıyyətin nə dərəcədə böyük sədət olmağını düşündünüz, dəxi mürgüləməyi buraxıb zövq, şövq və hümməti-təmmam ilə Azərbaycan hökumətini himayə etməklə çalışınız. Zira, “İnnəl-lahə lə yuqəyyiru ma biqövmin həttə yuqəyyiru ma biənfüsühim”. Sureyi “Ər-rəd”. “Allahtaala afiyət [sağlamlıq] və nemətdə olan bir camaatın nemətini təğəyyür etməz [dəyişdirməz], ta o camaat nəfsindəki əhvali-cəmiləni [gözəl halları] fəna və şayəstə olmayan [cirkən] əxlaq təğəyyür və təbdil etməyincə [dəyişdirməyincə].”

İştə böylə neməti-qeyri-mütərəqqəbə [gözlənilməz bir nemət] olan hökuməti-islamiyyə qədir və qiymətini bilməzsək,

əl-iyazibillah [Allah eləməsin], əlimizdən gedər və o surətdə gələcək nəsillərimiz ilələbəd [sonsuzadək] bizlərə lənət oxumaqları mühəqqəq [şübhəsiz] və lənətlər də bizlərə şamil olasıdır.

Oyanınız, yoxsa dünya və axirət rüsvəliyinə düşər olmağınızda şübhə yoxdur.
*Xab bəs ey xüftə, şəb bəsər-aməd,
Xiz ki, sübhəst, afitab bər-aməd.*

*Azərbaycan Cümhuriyyətinin
şeyxülislamı
Axund Ağa Ağaalizadə*

TELEQRAF XƏBƏRLƏRİ

Müharibə bitdi

Bakıdakı ingilis ərkani-hərbə [qərar-gahına] simsiz teleqrafla xəbər verirlər ki, Almaniya heyəti-mürəxxəsəsi [nüməyəndə heyəti] Müttəfiqlərin sülh şəraitini qəbul ilə sülh müahidənaməsini [müqaviləsini] imza etmişdir. Bu münasibətlə mötəlif məmləkətlərdə [Antanta ölkələrində] böyük şadlıqdır. İngiltərədə üç gün bayram edirlər. Məhəlli [yerli] İngiltərə Komandanlığı Bakıda da bayram tərtib vermək fikrindədir.

Tiflis - İngilis ordusu ərkani-hərbə naqalnik polkovnik Sanders İrana əzimət edir [yola düşür].

- Zaqafqaziyyəyə 75 min nəfər İtaliya qoşunu gəlir.

Lion - Romadan buraya xəbər verildiyinə görə, Orlando Kabinəsi istefa vermişdir.

- Son məlumata görə, Almaniya Kabinəsi istefa vermişdir.

SÜLH ƏTRAFINDA

London - İngiltərə hökuməti özünün Türkiyə siyasətini dəyişdirmişdir. İngiltərə Asiya cəhətində bulunan yerlərin Türkiyəyə verilməsinə razıdır. Fransa İngiltərənin bu siyasətinə tərəfdardır və ümid edir ki, bu yol ilə Türkiyədə siyasi və mali [maliyyə] nüfuzə malik olacaqdır.

Serbiya və Yunanıstan

İyunun 23-də Liondan xəbər verirlər ki, Sülh Konfransı Serbiya ilə Yunanıstanın Sülh Konfransına çağırılacağı məsələsini müzakirə edib, sülh müahidənaməsinin [sazişinin] Almaniya tərəfindən imza edilməsini gözləməyi qərara almışdır.

Sülh Konfransında xırda millətlər

İyunun 23-də Liondan xəbər verirlər ki, Müttəfiqlər arasında nifaq davam etdikcə, hamı xırda millətlər beş müəzzəm [böyük] dövlət əleyhinə olaraq birləşirlər. Bratianu başda olmaq üzrə bu ittihadın [birliyin] məqsədi odur ki, Yunanıstan, Polşa, Romaniya, Serbiya və Gürcüstan Sülh Konfransından qəti-əlaqə edib [əlaqəni kəsib], beş müəzzəm dövlət əleyhinə blok təşkil etsinlər. Hərgah, onlara müəyyən pay verilməsi lazım olduğu təqdirdə Cəmiyyəti-Əqvam [Millətlər Cəmiyyəti] əleyhinə olsunlar. Venizelos olmasaydı, bu müttəhid [birgə] çıxış üç həftə bundan əvvəl ola bilərdi. Ancaq Venizelos bir qədər müddət gözlənilməsinə tələb etmişdir.

İtaliyanın Cənubi Slav əleyhinə çıxışı nəticəsi olaraq böhran yaxınlaşmaqdadır.

XƏZƏR DƏRYASINDA BOLŞEVİKLƏRİN HƏRBI QÜVVƏSİ

Xəzər dəryasında olan bolşevik qüvvəsi barəsində zeylədəki [aşağıdakı] müfəssəl məlumat verilir:

“1-ci rənqə kruvazeri” adlanan böyük gəmiləri sabiq “Okean” paroxodudur ki, “Üçüncü İnternasional” namı [adı] verilmişdir. Bu gəmidə 4 ədəd 125 millimetrlik top, bir ədəd 47 millimetrlik və 1 zenitni top vardır. Sabiq “Bambaq” paroxoduna şimdi “İliç” namı verilmiş. Burada 4 ədəd 100 millimetrlik və 1 ədəd zenitni top vardır. Sabiq “Kolumna”, şimdi “Krasnaya znamya” paroxodunda 3 ədəd 100 millimetrlik, 1 ədəd 47 millimetrlik və 1 zenitni top vardır.

2-ci rənqə 2 kruvazər vardır. Sabiq “1-ci Makarov” paroxodu “Proletariya” namına çevrilərək 2 ədəd 100 millimetrlik və 2 pulemyot vardır. Baltik dənizində olan “Demosfen” paroxodu Fort-Aleksandrovskda qərq edilmişdir.

2 turbalı [turbini] eskadron minonos sabiq “Əmiri-Buxara” paroxodu “Yakov Sverdlov”, sabiq “Fin” paroxodu “Karl Libknext” namına çevrilib, bunların hər birində 3 ədəd mina aparatı, birer zenitni top vardır. Bunların da birisi Fort-Aleksandrovskda qərq edilmişdir.

6 ədəd də 4 turbalı torpedoları vardır. Bunların hər birində 2 mina aparatı vardır. Bunların da 3-ü Hacı-Tərxanda [Həştərxanda] təmir edilir.

Bunlardan əlavə, bolşeviklərin “Mak-

rel” və “Pinyuqa” adında 2 sualtı qayıqları vardır. Bunların birisi də xarab olmuşdur. 3-cü sualtı qayığı hal-hazırda Saratov yanında.

12 ədəd Baltik dənizində[n] gətirilmiş müxrib gəmilər [destroyer] vardır. Hər birində 1 ədəd 47 millimetrlik bir zenitni top, 2 də pulemyot vardır.

“Kaspi” lodkasında 100 millimetrlik iki top vardır.

8 ədəd xırda barkaslar vardır ki, bunlar 75 millimetrlik toplaqla təchiz edilmişdir.

Sualtı qayıqlarının üssülhərəkəsi [bazası] sabiq “Tsareviç Nikolay” paroxodudur ki, Fort-Aleksandrovsk altında məhv edilmişdir.

Müxrib gəmilərin üssülhərəkəsi “Tamar” paroxodudur. Hidroplanların üssülhərəkəsi isə sabiq “Ağasəlim” – “Roza Lüksemburq” paroxodudur.

Bundan əlavə, flot komandanının ştabası və iki batareya barjı [yük gəmisi] vardır.

O ki qaldı dəniz aeroplanına, bolşeviklərin bir neçə hidroplanları vardır ki, çox az teyr edirlər [uçurlar].

VÜKƏLA ŞURASINDA [NAZİRLƏR KABİNETİNDƏ]

- Maliyyə nazirinin Dövlət Bank [Dövlət Bankı] nizamnaməsi əlavəsi haqqındakı məruzəsindən sonra qət edilmişdir [qərara alınmışdır]:

Məruzə təsvilə [bəyənilməklə], təsdiqdən ötrü Məclisi-Məbusana idxalı tapşırılsın.

- Maliyyə nazirinin, Maliyyə Nəzarətinin Gürcüstanda güşad edilən [açılan] acentəliyinə bu vaxtadək siyasi nümayəndə hesabati-cariyyəsinə olan məbləği verilməsi haqqındakı məruzəsindən sonra qət edilmişdir:

Maliyyə nazirinə tapşırılsın ki, Tiflisdəki Dövləti Banka bundan sonra hesabati-cariyyə üzrə fəqət Gürcüstandakı siyasi nümayəndə, Maliyyə Nəzarəti acentəsi və hesabdarının imzası ilə para buraxacağına elam etsin [bildirsin].

- Maarif nazirinin türk lisanında kitablar təlif edəcək [yazacaq] komiyaon üçün 20 milyonluq fondan 152.000 buraxılması haqqındakı məruzəsindən sonra qət edilmişdir:

20 milyonluq fondan həman Təlifat Komiyonu məxaricatı üçün 152.000 rublə buraxılsın.

- Hərbiyyə nazirinin Məhəmməd Nağlı oğlu, Əjdər Əbdürrəhim oğlu nam [adlı] əsgərlərə maddi müavinətdə bulunmaq haqqındakı məruzəsindən sonra qət edilmişdir:

20 milyonluq fondan məzkur [adı çəkilən] əsgərlərə birdəfəlik verilmək üçün 5000 rublə buraxılsın ki, hər əsgərə 2500 rublə verilsin.

- Maliyyə nazirinin Bakı Xəzinəsinin xidmətçilərini müvəqqəti artırmaq haqqındakı məruzəsindən sonra qət edilmişdir:

Maliyyə nazirinə müvəqqəti olaraq Bakı Xəzinəsi xidmətçilərini artırmaq tapşırılsın. Bundan ötrü də 2 milyonluq fondan 16.302 rublə 94 qəpik buraxılsın.

NƏZARƏTLƏRDƏ [NAZİRLİKLƏRDƏ]

- Maarif Nəzarəti sair nəzarətlərə müraciətən məlum etmişdir ki, höku-mətin mürəvvici-əfkarı [fikirlərini yayan orqanı] türkcə “Azərbaycan” qəzetəsi olduğu üçün nəzarət müəssisələri və məmurin [məmurlar] onun intişarı [nəşr edilməsi, yayılması] üçün həman qəzetəyə abunə yazdırmaq barəsində lazımı binəgüzarlıqda bulunulsun [göstəriş verilsin].

Məsai [Əmək] naziri bütün təhti-ixtiyarındakı [təbəçiliyindəki] müəssisə və məmurlara xəbər vermişdir ki, türkcə “Azərbaycan” qəzetəsi yazdırılmalıdır.

- Pokrovka, Nikolayevka və digər kəndlərin əhalisi Ümuri-Xeyriyyə və Nəfiə Nəzarətinə [Sosial Təminat Nazirliyinə] müraciətən rica etmişdir ki, öz ərazi hissələrindən istifadə etmək üçün onlara şəhadətnamə verilsin. Ümuri-Xeyriyyə və Nəfiə nəzarəti Ərazi Nəzarəti nəzdində bu barədə təşəbbüsatda bulunmuşdur.

- Vükəla Şurasının [Nazirlər Kabinetinin] 16 iyundakı iclasında qət edilmişdir ki, Daxiliyyə və Hərbiyyə Nəzarətləri etilafı [razılığı] ilə Morul kəndindən üşr toplanmış 624 pud buğda, 300 pud arpa o kəndin fəqərə əhalisinə paylamaq üçün Ümuri-Xeyriyyə və Nəfiə Nəzarətinə təhvil verilsin. Bu barədə nahiyə müfəttişinə məlumat verilmişdir.

- Quba qəzasının Şabran köyünün Dağistan, Kuban və Terek nahiyələrində yaşayan 21 külfət[i] Ümuri-Xeyriyyə və Nəfiə Nəzarətindən öz yerlərinə köçməyə müsaidə [icazə] istəmişlərdir.

Ümuri-Xeyriyyə və Nəfiə Şurasında onlara müsaidə verilmək haqqında təşəbbüsatda bulun[ul]muşdur.

- Ümuri-Xeyriyyə və Nəfiə Nəzarəti təhti-ixtiyarında [təbəçiliyində] hal-hazırda başqa-başqa millətlərə mənsub 700-dən ziyadə ətfal [uşaq] olmaq üzrə bir qəç darüleytam [yetimxana] mövcuddur ki, uşaqlar üçün əlbisəlik 7000 arşınmalı lazımdır. Hal-hazırda bu qədər mal almaq üçün 500 min rublə lazımdır. Binəənileyh [ona görə], Ümuri-Xeyriyyə və Nəfiə Nəzarəti Vükəla Şurası [Nazirlər Kabineti] nəzdində malın və yaxud məbləğin təxsis [ayrılması] haqqında təşəbbüsatda bulunmuşdur.

- Şamaxını təcdid[ə] [bərpa etməyə] Beynəlidarə Komiyona [İdarələrarası Komissiyaya] Ümuri-Xeyriyyə və Nəfiə Nəzarəti tərəfindən məşhur mühəndis Abramoviç dəvət edilmişdir. Həman komiyonun əzası [üzvü] ən yaxın zamanda bir çox işlərdən ötrü Şamaxıya azim olacaqdır [yola düşəcək].

- Ümuri-Xeyriyyə və Nəfiə Nəzarəti Vükəla Şurasına müraciətən məlum etmişdir ki, qəçqınlar məsələsinə nizama salmaqdan ötrü təcili surətdə qəçqınlara toxum və ziraət, fəllahət [əkinçilik, kənd təsərrüfatı] alətləri verilməlidir. Bundan ötrü 1 milyon 500 min rublədən az olmaq şərti ilə bir məbləğ təxsis ediləlidir. Buğda, taxıl bitdikdən sonra qaytarılmalıdır. Makinalar isə siyahı üzrə saxlanılmalıdır.

- Məsai Nəzarəti [Əmək Nazirliyi] bütün müəssisələrə məlum etmişdir ki, 13

iyun nümayişlərində iştirak etmiş fəhlələrin günü üzrü hesab olunaraq maaşları verilməlidir.

- Ümuri-Xeyriyyə və Nəfiə Nəzarəti Şamaxı Nahiyə müfəttişinə müraciətən rica etmişdir ki, təcili surətdə Şamaxı qəzası və Şamaxı şəhərinin əhalisinin əhvalını yaxşılaşdırmaqdan ötrü öz nəzəriyyatını xəbər versin. Bununla bərabər, oradakı darüleytam [yetimxana], iaşə məntəqələrinə dair məlumat versin.

- Şamaxı qəzası qəçqınlar müvəkkili Ümuri-Xeyriyyə və Nəfiə Nəzarətinə məlum etmişdir ki, Naftluqı mövqifində [stansiyasında] Şamaxı qəzası qəçqınlarından 700-dək adam toplanmışdır ki, icazələri olmadığından cümhuriyyət daxilinə gəlməməyirlər. Bunlar öz əvvəlki yerlərinə qayıtdıqları üçün yerli əhaliyə heç ziyanları olmayacaqdır. Ümuri-Xeyriyyə və Nəfiə Nəzarəti bu barədə Rəisi-vükəla nəzdində təşəbbüsatda bulunmuşdur.

MÜLKİYYƏ MÜFƏTTİŞLİYİ

Rusiya istibdad idarəsi zamanında nəzarət [nazirlik] məmurlarının cümləsi üzərində yaxşı-yaman “revizor”, “inspektor” adları ilə birər təftişçi vardı.

Bunlar məmurların rəftar və hərəkətləri ilə gördükləri işlərin qanuna müvafiq olub-olmadıqlarını daima təhti-nəzarətdə [nəzarət altında] bulundururlardı. Prokurorlar (müddəyi-ümumilər) təqsirləndirdiyi məmurları işdən kənar və ya həbs edirlərdi. Bu kənar və həbsdən heç bir məmur qurtula bilməzdi. Heç bir elm,

heç bir ixtisas, heç bir fəzilət sahibini istisna edəmməzdi. Ən kiçik müəllimdən, əcazıdan, müstətiqdən ən böyük professor, həkim və advokata varıncaya qədər hər kəs bu ümumi qanuna itaət edirdi.

Əvət, böyük-kiçik, alim-cahil hər kəs prokurorun – bu “ədalət” məmurunun qərarı qarşısında baş əyirdi. Hər kəs məmuriyyəti başında bəlli-başlı birər “münkir-nəkir” durduğunu hiss edirdi. Lakin...

Lakin bir cür məmuriyyət vardı ki, o, hər dürlü sorğu-sual zəhmətindən, münkir-nəkir dərdindən azad idi. İştə o, Daxiliyyə Nəzarəti məmuriyyəti idi. Bu Nəzarətdəki məmurlar, yəni qubernatorlar, naçalniklər, pristavlar, məmləkətin ən lüzumlu, ən əhəmiyyətli, ən məsuliyyətli, ən nüfuzlu məmurları olduqları və hər kəsdən ziyadə bunlar qanuni-ədalətə tabe tutulacaqları yerdə, hamıdan artıq bunlar azad və müstəsna buraxılmışlardı. Məmləkətin bütün ictimai, ürfani, iqtisadi və sihi [səhiyyə] həyatını əllərində tutan bu məmurlar hamıdan ziyadə keyfəməyəşə [özbaşına] hərəkət edirdilər. Ən alim bir müəllimi, ən hörmətli bir doktoru, ən adlı bir hüquqşünası, ən zəhmətkeş bir aqronomu həbs etməyə ixtiyarı olan prokuror adı, cahil, rüşvətxor, müstəbid bir pristavı həbs etmək deyil, təkdir [məzəmmət] belə edəmməzdi.

Çünki onların bu keyfəməyəşəliyinə bir maddeyi-qanuniyyə [qanun maddəsi] ilə haqq verilmişdi. Aşkar haqsızlığa, aydın qanunsuzluğa “qanun” adı qoyulmuşdu və bu, çox da qəribə bir hal deyildi. Çünki qanunu yapanlar, kiçik keyfəməyəşəçilərə yol verənlər böyük keyfəməyəşəçilərdi. Zətən istibdad vaxtındakı qanun-

ların çoxu mühitin, zamanın, ehtiyacatı-ümumiyyənin tələbindən artıq başdakı ağaların əfkari-məxsusələrini [şəxsi fikirlərini] tətmin və təmin idi. Buna görə, yalnız daxiliyyə məmurlarına azadlıq və hüriyyət bəxş edən 788-ci maddeyi-qanuniyyə vaxtilə çox da təəccüblü görünməyirdi.

Lakin son vaxtlarda oyanan əfkari-alıyyə əshabı [yüksek fikir sahibləri] bu maddənin büsbütün aşkar və gözəbatan bir qara ləkə olduğunu göstərərək qışqırmağa başladılar. Lakin bunlar, bu qışqırıqlar ancaq birər “çax-çax” olmaqdan fəzlə bir iş görəmmədi. Dəyirman yenə öz bildiyini eyləyirdi.

Doğru, dəyirman öz bildiyini eyləyirdi, lakin çax-çaxlar da boş durmayırdı, onlar da səslərini, şiddətlərini artırıdılar. Axırda o dərəcə artırıdılar ki, dəyirmanın boğazını toz-torpaqla doldurdular.

Günün birində, 1917 fevralın inqilabı ilə dəyirmanı, o böyük Rusiya dövrü-səltənəsini dayandırdılar.

“Çax-çax baş ağrıdır, dəyirman öz bildiyini eylər” məsələni dəyişdirdilər: “Dəyirman hərlənə-hərlənə sərsəmlənər, çax-çax səslənə-səslənə ayılır” halına qoydular.

İştə, bu ayıqlıq, zamanının qəhrəmanı olan Kerenskini meydana atdı. Onun əli ilə 788-ci maddeyi-qanuniyyəni kökündən dəyişdirdi. Onun yerinə: “Hər məmur cümhuriyyət qanunu nəzərində müsavidir [bərabərdir]. Müfəttiş və prokuror hər kəsi, hər məmuru həbs edə bilər. Bundan heç kəs müstəsna olamaz.” düsturunu qoydu.

Bu dəyişmədən, bu neməti-hüriyyətdən hər kəsdən əvvəl Gürcüstan istifadə etməyə başladı. Digər nəzarət məmurlarının üstündə olan inspektorlar kimi, Daxiliyyə Nəzarətinə tabe qubernatorlar, naçalniklər, pristavların üzərinə də müfəttişlər təyin etdi və bu surətlə çoxdan Avropa məşrutə hökumətlərində cari olan bu üsulu əski Rusiya qanunlarına və üsuluna baxmayaraq qəbul etdi.

Cavan Azərbaycan vükəlası da [nazirləri də] bunun lüzumunu hiss etməkdə gecikmədi. Bu günlərdə bütün Daxiliyyə Nəzarəti məmurlarını, xüsusilə qubernatorları, naçalnikləri, pristavları, əxzi-əsgər [hərbi çağırış] idarələrini, polisə məmurlarını həmişə təhti-nəzarətdə bulundurmaq üzrə “Mülkiyyə Müfəttişliyi” namı [adı] ilə bir təftiş heyəti təşkil etdi.

Bu təzə idarənin müfəttiş və məmurlar ştatı ilə smetasını da qəbul etdi. İndilik heyətin rəisi təyin edilmiş, müfəttişlərlə katiblərin təyini düşünlükdədir. Təftiş heyəti əzasının [üzvlərinin] yaxında tamam olub işə başlayacağı ümid olunur.

Bu təzə idarənin bütün dəftərləri, yazıları, müxabirələri [məktubları, yazışmaları] yalnız türkcə olacaqdır.

“GAVUR ARXI” VƏ QAÇQINLAR

Rusların Qafqazda yürüdükləri ümdə politikaları əhalini ruslaşdırmaq, bu da mümkün olmadığı təqdirdə ənvai məhdudat [müxtəlif məhdudiyyətlər] ilə yerlilərin güzəranını bir hala salmaq ki, daha yaşamağa qadir olamayıb Qafqazdan müzməhil [yox] olsunlar, ta ki yerlərini

rus mühacirləri tutaraq Qafqazı xalis bir rus məmləkətinə döndərsinlər. Odur ki, Qafqazda öylə bir müəssisə bina olunmadı ki, əhalinin güzəranını asanlaşdırsın. Ali bir məktəb açılmadı ki, qafqazlılar onun vasitəsilə öz müqəddəratlarını əllərinə alsınlar. Yollar viran oldu, su arxları dolduruldu, məhz sövqül-ceyş [strateji] və Bakı neftindən mədaxil mülahizəsi ilə dəmiryollar çəkildi. Bir neçə yüz xaxolların mənafeyi üçün Muğan çöllərindəki kanallara yüz milyonlarla xəzinə pulları sərf olundu. Xülasə, hər nə yapıldısa, rusların xeyrinə və qafqazlıların şərinə yapıldı.

Hələ Azərbaycanın xanlıqlar dövründə bir çox arxları vardı ki, Kür və Araz çaylarından su gətirib Mil düzünü və Muğan çöllərini suvarırdı. Əhalinin əkin yerləri susuz qalmayırdı. Qafqazda yapılmış müharibələrin sayəsində bu arxların çoxu uçuruldu, torpaqla dolduruldu. Aradan bir az vaxt keçdi arxların halı unuduldu, bunları təzələmək fikiri hökumətin heç fikirinə də gəlmədi. Abad və münbit yerlər müruri-zamanla [vaxt keçdikcə] xarabalaşmış ilan-çayan yataqları oldu. İştə, bunun nəticəsidir ki, bu gün Azərbaycanın Muğan, Mil, Peyğəmbər və Şirvan kimi bir çox faydasız və bəzən müzirr [zərərli] səhraları mövcuddur ki, hərgah köhnə arxları sabiqki qərar üzrə təzələnersə, oranın məhsulunu ilə Azərbaycan əlavə Qafqazın sair millətləri də faydamənd ola bilərlər.

Xaraba qalmış arxlar çoxdur. Bunlardan ən məşhuru Gavur arxıdır ki, dəhnəsi [başlanğıcı] Arazdan götürülür, yüz verstlərlə böyük bir vadi sulayaraq Ağcabədi ətrafından keçib Kür çayına tö-

külür. Bu arxın indiyə qədər bir çox əlamətləri baqıdır [qalmışdır]. Həştadncı illərdə mərhum Əhməd bəy Cavanşir həman arxı təzələmək üçün bir çox pul və əmək sərf etmişdir. Arxın bir hissəsini də düzəldə bilmişdir ki, bu vaxt işin dayanırılması üçün Bakı qubernatorundan bir hökm almışdır. Biçarə Əhməd bəy hərçi [hər nə qədər] çalışdı sübut etdi ki, bu arxdan əhali ilə bərabər hökumət xəzinəsi də az mənfəət götürməyəcəkdir lakin rusluq politikasına mübtəla olmuş qubernator razı olmadı. Arx yenə yarımçıq qaldı. Əhməd bəyin də bir bu qədər çəkdiyi cəfa və əziyyəti hədəyə getdi.

Bu gün Zəngəzur mahalında 40 minə qədər İrəvan qaçqınları toplaşmışlar ki, əsil vətənlərinə qayıtmaq istəməyirlər. Bunları neçə müddətdir ki, Azərbaycan xəzinəsindən çörəkləyib bəsləyirlər. Lakin 40 min camaatı parça-tikə loğmaları ilə doyurmaq mümkün deyil. Lazımdır ki, onların həmişəlik güzəranı üçün bir vəsilə aransın. Bu vəsilə də ancaq yeni bir yurddan ibarətdir ki, Azərbaycan ətrafında onlara verilsin gərək. Söz yoxdur ki, münbit yerləri vermək olmaz. Çünki onların sahibləri yersizlikdən şikayət edib hələ özlərinə daha yer istəyirlər. Binaənileyh [buna görə], qaçqınlara yer vermək lazım gələrsə, məzkur [deyilən] səhralara su çıxarıb oraları ziraət və fəllahətə [əkinçiliyə və kənd təsərrüfatına] qabil bir hala gətirməli ki, orada yaşamaq mümkün olsun. Bu da ancaq köhnə, məfluk [dağılmış] arxları təmir etməklə əncampəzir olar [həllini tapar].

Birinci növbədə Gavur arxını təmir etməlidir. Çünki bunun bir çox asar [izləri] və əlaməti qaldığı kimi, bəzi yerləri də mərhum Əhməd bəyin hümməti ilə

tərtib verilmişdir. Bir az hümmətə və bir dəstə əmələ və fəhləyə ehtiyac vardır ki, az bir vaxtda həman arx təzələyib yüz illərcə tərək etmiş yerləri yenə də əvvəlki kimi suvarsın. Əmələ cəhətdən heç bir korluq çəkilənməz, zira qaçqınların hamısı canu-dil ilə bu işə qatlaşıb ən böyük ciddü-cəhd ilə çalışacaqlar zənnindəyəm. Nə üçün də çalışmasınlar ki, bu arx onların gələcək zindəganlığı [dolanişığı] üçün təmir olunur.

Əhli-xibrənin [mütəxəssislərin] də bu işdə fədakarlığı məmuldur [arzu ediləndir]. Bu işdə ən böyük hümməti Əhməd bəyin qızı möhtərəmə Həmidə xanımdan gözləməlidir. Zira həman arxın planları və sair müfid [faydalı] məlumatları atasından irsən ona çatmışdır. Şübhəsiz ki, bu arxın təmiratını Azərbaycan hökuməti öhdəsinə götürmüş olarsa, xanım əfəndi də kamali-şövq və zövqlə ixtiyarında bulunduğu məlumatı hökumətə təqdim edəcəkdir.

Məsarifə gəldikdə, hökumətin bir qərrardadı da qaçqınların məxarici üçün 18 milyon manat təxsis etməkdir. İştə bu puldan bir qədər bu işə sərf olunsun ki, qaçqınlar üçün əbədilik bir yurd təsis edilsin. Ümuri-Nafə və Xeyriyyə [Sosial Təminat] idarəsinin də mülahizəsi budur.

Bu günlərdə Qarabağ vəkili teleqrafla Nəzarətə müraciət edərək vəsatət edir ki, Gavur arxının təmirinə izin verilsin. Əlbəttə bu izin gərək millət naminə verilsin. Çünki bu təşəbbüs tamam Azərbaycanın zəngin bir ölkə olmasına bais olacaqdır.

Bu arxın təmiratından sonra sairlərinin qeydinə qalmalıdır ki, vətənimizin abadlığı gündən-günə artsın.

Fərhad Ağazadə

BAKİ XƏBƏRLƏRİ

Ən yaxın zamanda Bələdiyyə İdarəsi bütün Şollar su kəməri xəttini təmirə şüru edəcəkdir [başlayacaqdır]. Lazımi materialların oğurlanacağı ehtimalına görə, Bələdiyyə İdarəsi Bakı valisinə müraciətən rica etmişdir ki, kəməri əşyasını mühafizə etməkdən ötrü 8 nəfər müsəlləh [silahlı] süvari, bir nəfər uryadnik təyini barəsində lazımi tədbir ittixaz edilsin [tədbirlər görülsün]. Süvarilər Bakıdan Xudat mövqifinədək [stansiyasınadək] kəməri əşyasını mühafizə edəcəkdir.

Qabbanın vüruduna dair

Aldığımız məlumatı-mövşuqəyə [mətbəhə məlumatı] görə, Qabba bu gün Parisdən Bakıya varid olacaqdır [gələcəkdir].

Kəndlilərin ricası

Bakı qəzası Ağdərə, Əmbizlər və Dabaqun kəndləri əhalisi qubernatora müraciətən onlardan alınmış olan 54 dənə vintovka tüfənglərin qaytarılmasını rica etmişlərdir. Onlar qaçaqların əziyyət etdiklərini göstərmişlərdir. Qubernator kəndlilərin ərizəsini təhqiqat üçün Balaxanı-Sabunçu qalabəyisinə [komendantına] göndərmişdir.

Pambıqçılardan ictimasi

İyul ayının ortasında Bakıda pambıqçı, qoyunçu, ipəkçi və qeyri bu növ işlər sahiblərinin ictimasi [yığıncığı] vaqə olub, bir çox mühüm məsələlər müzakirə və həll ediləcəkdir. İctimanın mütəşəbbisi [təşəbbüskarı] mühəndis Pekarsidir. Həyəti-mütəşəbbisə hal-hazırda işə şüru etmişdir [başlamışdır].

Həbslər

* Bakı qubernatorunun binagüzarlığı [sərəncamı] ilə Qusar uçastoku sakinləri Abbas Cəlil oğlu, Abbas Qabaş oğlu, Həsən Ağşərif oğlu, Sultan Fərzəli oğlu, Nəsrulla Molla Şahbaba oğlu və Mətləb Osman oğlu asayışı-ümumini pozmaqda müttəhim edilərək bir ay müddətinə həbsə alınmışlardır.

* Nügədi kəndi əhli Murtuza Əbdülxalıq oğlu müzirr [zərəri] şəxs olduğu üçün bir ay müddətinə həbs edilmişdir.

* Taxıl zayə edən həşərat ilə mübarizə edən komitənin müəllimi Georgi Spaqarov, Vasili Dorişov müzirr şəxslər olduqları üçün 3 ay müddətinə məhbus edilmişlərdir.

Biçeraxovdan qalan mallar

Təhərrri [axtarış] polis müdiri qradonaçalnikə məlum etmişdir ki, sabiq Biçeraxov dəstəsindən qalan əşya səhərdə 5 dənə anbarda saxlanmaqdadır. Bu anbarlardan əvvəlcisi 4-cü uçastok dairəsində, qalanı isə 7-ci uçastokdadır. Bu anbarlar qıfıl ilə bağlanıb yanında qarrovul qonulmuşdur.

Dəvaxanalar açılması

Səhhəti-Ümumiyyə Nəzarətinin Səhiyyə şöbəsi Bakı Müsəlman Cəmiyyəti-Xeyriyyəsinə müraciətən rus və erməni təşkilatları tərəfindən həman məhəllələrdə dəvaxanalar [apteklər] açılmasından ötrü ərizələr verildiyini göstərərək, müsəlman hissəsində böylə dəvaxananın açılmasını tövsiyə etmiş və lazım olarsa, tezliklə bu barədə məzkur [adı çəkilən] şöbəyə ərizə verilməsini rica etmişdir.

Ticarət naziri müavininin vürudu

Neçə vaxt bundan əqdəm [qabaq] xidmət işlərindən dolayı Batuma getmiş olan Ticarət naziri müavinini [Yusifəli] Əliyev və Nəzarət Dəftərxana müdiri [Abbasəli bəy] Makinski dünən Bakıya övdət etmişlərdir [qayıtmışdır].

Bələdiyyə İdarəsində

Bələdiyyə İdarəsinin Sihhiyyə [Gigiyena] Təbibləri Şurası Bakı qalabəyisinə müraciətən ümumi hovuzları olan hamamların qapadılmasını rica etmişdir. Böylə hamamlar bəzi müsri [yoluxucu] xəstəliklərin artmasına səbəb olurlar.

Hökumətin binagüzarlığı

Hökumət tərəfindən Tiflis Dövlət Bankına məlum edilmişdir ki, Azərbaycan hökuməti hesabına pul buraxıldıqda ancaq Gürcüstanda Azərbaycan siyasi nümayəndəsi, maliyyə acenti və acentəliyin hesabdarı imzaları ilə buraxılsın.

Azərbaycan İctimaiyyəni-İnqilabiyun [Sosialist İnqilabçılar] firqəsi

Əzalarının [üzvlərinin] ümumi iclası cümə günü 27 həziran 1919-da axşam saat 5-də Fəhlə Klubu binasında vaqə olacaqdır. Müzakirə ediləcək məsələlər:

- 1) Əhvali-hazirə;
- 2) Komitənin bəyanatı;
- 3) Yeni komitə seçkisi;
- 4) Qəzetə və sair cari məsələlər.

Ümum yoldaşların vaxtında gəlməsi rica olunur.

Bakı Komitəsi

- Vaxtilə Bələdiyyə İdarəsi hökumətə müraciətən rica etmişdi ki, rus və digər

Bakıda olmuş qoşunlar üçün şəhər su kəməmindən buraxılmış suyun 451.862 rublə 67 qəpik miqdarında pulu verilsin. Hökumət məsələni müzakirədən sonra Bələdiyyə İdarəsinin işbu təşəbbüsünü rədd etmişdir.

- Bələdiyyə İdarəsi bütün cəmiyyətlər və hökumətə xəbər vermişdir ki, heç bir halda məktəb binaları həcz [müsadirə] edilə bilməzlər. Zira, həcz edilmiş binalar hifzüssihhə [gigiyena] nöqteyi-nəzərindən ətfal [uşaqlar] üçün qayət zərərli bir hala gətirilir ki, tədrisat sənəsində həman evlərdə təlim etmək qeyri-qabil olur.

Müəllimlər İttifaqında

Bu gün Müsəlman Müəllimləri İttifaqı İdarəsinin saat 10 tamamda 9-cu ibtidai məktəbdə iclası təyin edilmişdir. Məsələlər mühüm olduğundan, əzanın [üzvlərinin] vaxtında gəlmələri mətlubdur [tələb olunur].

* Azərbaycan Cümhuriyyətinin Kuban siyasi nümayəndəsi dünəndən etibarən Don siyasi nümayəndəliyinə də təyin və təsdiq edilmişdir.

ÇƏNBƏRƏKƏNDİNDƏ

Keçən cümə günü axşam saat 5-də Çənbərəkənd Qrajdanski Komitənin [Camaat Komitəsinin] iclası Məhəmməd Həsən Həsənov cənablarının təhti-sədarətində [sədrliyi altında] vaqə olmuşdur və bu qərarlar ittixaz olmuşdur [çıxarılmışdır]:

1) Çənbərəkənd məscidinin həyəti təzədən qəbiristanlıq olmuşdur və qəs-salxana dürüst eyləmişlərdir [düzəltmişlər]. Bunların tərki olmasına iqdamat [təşəbbüs] olunsun, tərki olunması Hökumətə ittilə [xəbər] verilsin;

2) Könüllü orduları düzəlir; məscidin həyətinə düşənbə [bazar ertəsi] gündəndən məşqlər başlansın;

3) Yay zamanıdır. Üfunəti və naxoşluğ ruəf etməkdən [aradan qaldırmaqdan] ötrü, küçələrin və həyətlərin zibillərini aparmaqdan ötrü Bələdiyyə İdarəsinə rücu [müraciət] olunsun və tezliklə təmizlənməsi xahiş ol[un]sun;

4) Böyük Çənbərəkənd küçəsində bir lampa (fanar) yoxdur. Laməhalə [lazımdır ki], fanarların əvəzində elektrik işığı çəkilsin;

5) Ağaqədir Qədirov məscidə elektrik çəkir öz xərci ilə, Komitə ona camaat dilindən izhari-təşəkkür edir;

6) Ağabala Şükür oğlu “Səfa” mədrəsəsinin zamoklarını çıxardıb aparıbdır və təklif də olunubdur, nəinki verməyir, həttə etina da etməyir. Bu barədə Hökumətə rücu [müraciət] olunsun;

7) Məscidin pullarını bu vaxta qədər kim alırsa, zəhmət çəkib nəqibə [camaatın rəhbərinə; vəqf, cəmiyyət kimi qurumların başçısına] haqq-hesab versin və minbəd [bundan sonra] məscidin dükanlarından bir kimsənin ixtiyarı yoxdur kirayə almağa, nəqib Mirhəsənovdan başqa;

9) Əxzi-əsgəriyyədən [hərbi çağırışdan] qaçanların, siyahıya daxil olmayanların, İran təbəəsi və qeyri təbəəyə daxil olanların siyahısını [ı] tərtib etməkdən ötrü və bunları bir dəfə olaraq təmiz və dürüst etmək üçün sədr Həsənov cənabları

bir layihə tərtib veribdir. Hökumətə rücu edibdir ki, icazə hasil olsa, onları arastə etmək [qaydaya salmaq] və işin sərkeşliyini [rəhbərliyini] öz öhdəsinə götürmüşdür;

10) Kasıb və fəqirlərin siyahısı itməyə yetmişdir [tamamlanmışdır]. Onları Müsəlman Xeyriyyə İdarəsinə təqdim etmək qərara alınmışdır;

11) Məhəllədə yaşayan bikar adamlara təklif olunmuşdur özlərinə sənət tapsınlar, vəilla [yoxsa] oğurluğa və qeyri işlərə mübaşir olsalar [girişsələr], hökumətə ittilə [xəbər] veriləcəkdir;

12) Neçə nəfər kənd əhllərindən əxzi-əsgəriyyədən qaçıb Çənbərəkəndində pünhan olmuşdurlar. Məhəllə pristavına ittilə bu barədə verilmişdir.

**SENTRODOM “FƏQƏRƏSİ”
[ƏHVALATI]**

İyunun 22-də Sentrodomun [Mərkəzi Ev Komitəsinin] ümumi iclası vaqə olaraq Lənkəran əməliyyatı haqqındakı məsələ müzakirə edilmiş və məzkur [adı çəkilən] müəssisənin orada göstərmiş olduğu fəaliyyəti barəsində məruzəyə qulaq asılmışdır.

Məruzədən məlum olur ki, cəmiyyət bu vaxta qədər Lənkəranda taxıl almaqdan ötrü 5 milyon manat pul xərcləmiş, əvəzində ancaq 1200 pud taxıl ala bilmişdir.

Sentrodom və Təftiş Komissiyasının üzvləri böylə hərəkəti tənqid edərək izahat istədikdə, Sentrodom raisi Leontyeviç tənqiddə cavabən ağlar gözlə Sentro-

dom üzvü Kuznetsovun Lənkəranda bolşeviklər tərəfindən qətl edilməsinə izhəri-təəssüf etmiş və öz nitqində məqtulun “dövlət adamı” [dövlət adamı] olduğu üçün neçə milyonlarla əvəz edilməyəcəyini söyləmişdir.

Bir vaxt [Murtuza] Muxtarovun Sentrodom üzvü [Miron Yakovleviç] Şoru təhqir etməsindən ötrü çığır-bağır salıb qaraçılıq edən Leontyeviç öz nitqində Sentrodomun fəaliyyətini tənqid edənlərdən çox narazı qaldığını bəyanla, onları hətta hədələmişdir. Böylə ki, ümum iclas tərəfindən müttəfiqül-qövl [yekdilliklə] seçilib izhəri-etimad edilmiş olan Təftiş Komissiyası rəisi İsmayılovun hərəkətini təhəri [araşdırma] hərəkəti və özünü “casus” adlandırmışdır. Təbiidir ki, onun böylə qaba hərəkəti müsəlman üzvlərinin protestosuna səbəb olmuş və qeyri-müsəlmanlar isə məsələni başqa bir vaxta buraxmağı təklif etmişlərdir.

Leontyeviç gözünün yaşı ilə Kuznetsovun vəfatını xəbər verib onun ideya yolunda ölməyi ilə 5 milyon manatın həzmi-rabedən keçməsinə [yeyilməsinə; mənimlənməsinə] “ört-basdır” eyləmək istəmişdir və bu barədə atçot istəyən Həniyə Tağıyevi “tərtib” [qayda, nizam] gözləməyə dəvət etmişdir. Böyləliklə, məsələ hələ “üstüaçıq” qalmışdır.

Öz nitqində Leontyeviç Şimali Qafqaziyada gördükləri xarabazırları üzvlərin nəzərindən keçirib bolşeviklərə çoxlu nifrini və lənət oxumuşdur.

Lənkəran “məsələsinin” də böylə “zərərli” olmasına bolşevikləri göstərmişdir. Amma bunu da əlavə edir ki, bir vaxt məşhur “sosialist” Suxorokov və Çurayev

və dəxil düşmüşdür [sığınmış, onlardan kömək istəmişdir].

Şayani-qeyd və əhəmiyyət orasıdır ki, Leontyeviç Lənkəranda çarpışmaqda olan iki qüvvəni – İlyəşeviç ilə [V. D.] Suxorokov dəstələrini birləşdirmək qəsdini ilə hər iki tərəfdən onlara doğru “hərəkət” etmişdir.

Amma nədənsə bununla onlara üçüncü bir qüvvəni dəxi əlavə etmişdir ki, o da “dövlət kişisi” olan Kuznetsovdu.

Bu kişi şəhərin ən “fəqir” hissəsi üçün azuqə gətirmək qəsdini ilə iqtisadi bir vəzifə üçün oraya gedib də “siyasiyyətə” qarışdığından, “dövlət nöqtəyi-nəzərindən” canını Leontyeviçə fəda etmişdir. Əlbəttə, bu “dövlətin” Azərbaycan olmadığı da sizə gözəl məlumdur.

O ki, qaldı “barj” [yük gəmisi] məsələsi, o da bir dərəcə “aydın” bir “məsələ”dir ki, bu nə üçün alınmışdır.

Nə isə, “məsələ” hələ müəlləq [havadə, qeyri-məlum] qalmaqdadır.

Deyirlər ki, Sentrodom hökumət tərəfindən təftiş ediləcəkdir. Allah eyləsin!

Amma müfəttiş cənablar bir qədər ehtiyatla davranmalıdır ki, onu Leontyeviç “dövlət nöqtəyi-nəzərindən” İsmayılov kimi “casus” adlandırməsin. İsmayılov bu sözün cavabında bir söz deməyib, onu heç bir adla yad etməyib üzr istəməsinə tələb etmiş və Leontyeviç də təəssüf izhar etmişdir.

Biz isək belə cavab verərdik:

Əvət, sizin kimi xainlər və nəməkbəharam [nankor] “diplomət” həriflərin hökumət əleyhinə olan hərəkət və siyasiyyətə qarşı biz həmişə “casus” olacağıız.

P. M.-də

DƏMİRİYOLUNDA

Kəndlilərin ricası

Suraxanı uçastok dairəsində olan kəndlilərin əhalisi Türk Ədəmi-Mərkəziyyət firqəsi “Müsavat”ın Bakı Komitəsinə bir ərizə verərək Suraxanı-Sabunçu arasında dayanmaqda olan minik qatarlarının müsəlman qadınları rahatlığı üçün məzkur [deyilən] yerdə bir platforma təmir edilməsinə rica və arzu etmişlərdir. Komitə həmin ərizəni Türüq və Məabir Nəzarətində [Nəqliyyat və Rabitə Nazirliyinə] göndərərək kəndi tövsiyəsini əlavə etmişdir.

Dəmiryol qulluqçularına

Rəisi-vükəla [Baş nazir] və Daxiliyyə naziri Yusifbəyli tərəfindən ümum Azərbaycan dəmiryol müdirlərinə, Ağstafa, Yevlax, Hacıqabul, Biləcəri və Bakı mövqifləri [stansiyaları] xidmətçilərinə, Türüq-Məabir vəziri [Nəqliyyat və Rabitə naziri] və mayor Andersona zeylədəki [aşağıdakı] məzmununda bir məktub göndərilmişdir:

“Gəncə mövqifi müdirlərinə təklif edilən bütün qulluqçulara, əmələ və ustalara məlum edəsiniz ki, Gəncə mövqifində yol əməlləri tərəfindən 6 nəfər ingilis hərbi təyyarəçiləri tövqif [həbs] edilmişlərdir. Onların tezliklə azad və böylə hərəkətdən naşi [ötrü] izhəri-təəssüf edilməsinə [təəssüf bildirilməsinə, üzr istəməsinə] rica edirəm. Böylə bir hərəkət ümumi siyasi əhvalı ciddiləşdirib və məmləkətin demokratiyası arzularına müxalifət göstərmiş olur.

Rəisi-vükəla: Yusifbəyli”

“Bunu elan edərək ciddi tədbirlər itixaz edilib [tədbirlər görüüb] və bundan

sonra böylə hərəkətlərə mürtətib olanlara [qarışanlara, dəxli olanlara] ağır cəzalar verilməsinə əmr edirəm.

*Türüq və Məabir naziri:
[Xudadad bəy] Məlikaslanov”*

“Ümum dəmiryol mövqifləri müdirlərinə və agentlərə və İngiltərə Komandanlığı nümayəndəsi mayor Andersona.

İngiltərə Komandanlığı məmurlarına dəmiryol qulluqçuları tərəfindən qəbahət və bəd müamilə [pis rəftar] göstərilədiyi üçün əmr edirəm ki, bundan sonra onlara lazımevi-əhtiram edilib heç bir təhqiramiz sözlər denilməsin. Dəmiryol mühafizəsi məmurlarına əmr edirəm ki, əmrinin əməl edilməsinə gözləyərək bir kəs tərəfindən etinasızlıq göstərilədiyi vaxt tezliklə mənə məlumat və bəratülqövl [protokol] təqdim etsinlər. Sərhesab edirəm [xəbərdar edirəm] ki, əmrlərimə əməl etməyənlər ən şiddətli cəzaya düşərəcəklərdir.

*Türüq və Məabir naziri:
[Xudadad bəy] Məlikaslanov”*

AZƏRBAYCANDA

Salyan və Ətrafının Müəllimlər İttifaqı

Həmin həziran ayının 14-də Salyanda realni və edadiyyə məktəbində bütün Salyan və ətraf müəllimlərinin ümumi iclası olur. Məclisə sədr Yusif Qasimov cənabları və katibliyə Məhəmmədəli Şükürbəyli intixab olunur [seçilir].

Sədr məclisi açır və ictimadən [iclasdan] məqsəd Salyanda Müəllimlər İttifaqı düzəltmək olmasını bəyan edir. Ha-

mılıqla böylə bir ittifaqın düzəlməsi artıq vacib və lazım görülür.

Aşağıda adları yazılan 7 nəfərdən ibarət bir İdarə Heyəti seçilir:

- 1) Edadiyyə məktəbi müdiri Məhəmməd Əmin bəy Əfəndizadə;
- 2) Əlinağlı Qasımov;
- 3) Əli bəy Qasımov;
- 4) Məhəmmədəli Şükürbəyli;
- 5) Molla Əziz Babazadə;
- 6) Mirzə İsmayıl Hüseynzadə;
- 7) Mina xanım Axundzadə.

Bunlara namizədlər:

- 1) Zeynalabdin Hüseynbəyov;
- 2) Mirzə Məhəmməd Zeynalov;
- 3) Zəbihulla Mollazadə.

Müəllimlərimizdən çoxunun üsuli-tədrisdən və təlim və tərbiyə elmindən nəhayət bixəbər, qayət zəif olub bunun da məktəb həyatına, çocuqlarımız ruhuna artıq fəna təsirbəxş olacağını nəzərə alıb qərar qoyulur ki, 3 ay yay tətlini müəllimlərimiz nümunə dərsləri desinlər və təcrübəli və bacarıqlı müəllimlər tərəfindən mühazirələr oxunsun. Cavan müəllimlərimizin bilik və təcrübəsini ucaltmaq və artırmaq və onları məclisə və mühazirəyə aşina etməkdən ötrü hələlik iki leksiya (mühazirə) oxunması qərara alınır.

Leksiya oxuyanlar Qazax Darülmüəllimin müəllimlərindən Yusif Qasımov cənabları və Salyan Birinci türk məktəbi naziri [müdiri] Əlinağlı Qasımov olur.

Təyin olunmuş gündə leksiya oxunur. Yusif Qasımov cənabları təfsiri qiraətdən və üsuli-tədrisdən, Əlinağlı Qasımov “məsələlərin həlli üsulundan” mühazirələr oxuyurlar.

Əvvəlinci mühazirə təfsiri qiraətdən

mübahisəsiz keçir. İkinci mühazirədə mübahisələr vəqə olur. Ən maraqlı və qeyri-məxfuf [cavabı tapılmamış] mübahisə hesabda yazının soldan sağa və ya sağdan sola yazılmaq məsələsi olur. Bu məsələ üstündə çox mühavirə [danışiq] və mübahisədən sonra məclis hesabın soldan sağa yazılmaq tərəfdarı olur və qət edir ki, bu məsələni gözəlcəsinə həll və təfsir etməkdən ötrü mətbuat vasitəsilə ümum müəllim arxadaşlarımız nəzəri-im’anlarına [nəzər-diqətlərinə] verilsin və əbədi olaraq bir qanun tərtib edilsin.

Əlavə, küçələrdə avara və sərgərdan gəzən yetim və biçiz [yoxsul] uşaqlar üçün 20 həziranda kurs açılması qərara alınır və kursa iki müəllim təyin olunur. Müəllimlər: Məhəmmədəli Şükürbəyli və Mirzə Əlinağlı Qasımov. Kursu yazılan çocuqların bu halda əsamisi 40-ı mütəcavizdir [keçmişdir]. Bu çocuqların çoxu lüt və üryan olmaqla bərabər, qətiyyətlə təlim görməyənlərdir.

Ümumi bir qiraətxana açılmaq məsələsi də keçir və qəzetələr siyahı olunur.

Əlinağlı Qasımov

LƏNKƏRANDA

Bizim bədbəxt vətənimizin ən son hadisəsi – kəndi istiqlalıyyətləri uğrunda vətənlərini gələli ünsürlərdən qavramaq üçün cansipəranə [canla-başla] mübarizə edən astaralı müsəlman qardaşlarımızla bolşeviklərin müharibəsidir.

Müsəlmanların başçıları bunlardır: Hüseyn, İbrahim Xəlil və Hacı Osman.

Hacı Osman bu mahalın ən dövlətli adamlarından idi. Fəqət keçən il aprelin 25-də bolşeviklər Putəsər kəndini yandırdanda onun bütün var-yoxu yandı və kəndisi də yalnız nağd pulunu alıb bu atəşdən can qurtara bilmişdi. Onlar burada 800 dükanlı böyük bazarı yandırmışdılar. Hacı Osman bu hadisədən sonra İran quldurlarının başçısı Ramazan oğlu Hüseynlə birləşdi. Məqsədi bolşeviklərdən intiqam almaqdı. Bu üç müsəlman başçılarının müsəlman əhalisi arasında çox nüfuzları vardır. Fəqət bolşeviklərin məğlubiyətinə birinci səbəb (bilafərqi-dinü-millət [din və millət fərqi olmadan]) bilümmum [ümumiyyətlə] əhalinin kəndilərinə nifrətləridir.

Bolşevikliyi bir müsəlmanlar təqbih etməyir [pisləməyir], malakan, xaxol və qeyrədən başqa bu yaxınlaradək bolşeviklərin ümdə pənahları olan Muğan otryadı dəxi bolşeviklərdən üz çevirmişdir. Onlara kömək edən fəqət [sadəcə] Privolnı kəndinin camaatı – subbotnikləridir. Böyləliklə, Zaqafqaziyada sonuncu bolşevik sovdepiyasının [bolşevik hökumətinin] ömrünün tamamına çox az qalmışdır.

Axırıncı davada Hüseyn bolşeviklərdən bir araba güllə, 3 pulemyot alıbdır. Bolşeviklər 60 nəfər ölü buraxmışdılar. Hüseyn Astaranı alandan sonra Azərbaycan Cümhuriyyətinə 3 nəfər nümayəndə göndərüb Cümhuriyyətin nizam və qanun bərpasına kəndi məmurlarını göndərməsini rica edir. Əgər hökumət bu ricanı isaf [qəbul] etməzsə, münqəriz olmağa [dağılmağa] başlayan bolşevik hökuməti yenə möhkəmlənər.

Bolşeviklər Lənkəranı təxliyə və Sarı cəzirəsinə [adasına] köçmək məcburiyyə-

tində bulduqları zamanda əhalini Lənkəranı yandırıp tərk etməklə təhdid edirlər. Yenə hökumətə keçən məşhur intriqaçı və dövlət xəzinəsini oğurlayan [V. D.] Suxorukov müsəlmanlardan 6 min əsgər və 8 milyon təzminatı-hərbiyyə istəyir. Bu, xalqın bədbəxtliyində kəndi səadətini görməyə alışan “hürriyyət qəhrəmanı” müsəlman xalqı arasındakı iğtişaş əfkarını təyid etmək [gücləndirmək] üçün 60 nəfər müsəlman ağsaqqallarını həbs etmişdir.

Denikin tərəfdarlığı ilə müttəhim edilib həbs edilmiş rus zabidləri bu vaxtadək həbsdən buraxılmamışdılar. Şayiata görə, onların bir qismi bu yaxınlarda edam ediləcəkdirlər.

Lənkəranlı

GÜRCÜSTANDA

Gürcüstandan nəfy

Öz evlərində həbsdə saxlanan Zaqafqaziya Rus Cəmiyyəti üzvlərindən doktor Yerofeyev, mühəndis Antonov, Kəndçilər Bankının Zaqafqaziya şöbəsi müdiri İqnatyev, müəllim Şamov və keşiş Çepelyev Gürcüstandan nəfy [sürgün] edilmişlərdir. Mühəndis Antonov Batuma, qalanları Bakıya azim olmuşlardır [yollanmışlar].

Dolu yağmışdır

İyulun 8-də Başkoy və Livadi kəndlərinə yumurta yekəlikdə dolu yağmışdır. Dolu bütün əkinləri xarab etmişdir. Başkoy kəndinin qaramalı doludan qaçıb dərələrə tökülüb tələf olmuşdur. Hər iki kənddən bir çox inək, qoyun, öküz tələf

olmuşdur. İki arvad və 3 uşaq suda boğulmuşdur. Dolu gündüz saat 1-də başlayıb, axşam saat 9-da kəsmişdir. Həman kəndlərə kömək olmasa, aclığa məhkum olacaqlardır.

İtibdir

Rüstəm Rza oğlunun Buxara hökumətinin aldığı 219 nömrəli birillik pasportu itibdir. Etibardan saqıtdır [etibarsızdır].

10255

Şağanda

Buzovna yolu üstə Hacı Seyid Tağiyevin bağı icarəyə verilir. Xahiş edənlər bu adresə müraciət edə bilərlər: Aziatski küçə, dalan nömrə 11, ev nömrə 1.

10258

Diş həkimi B. L. Levin

Gəlib naxoşları qəbul etməyə başlamışdır. Dişləri ağrısız çəkir. Kabinədə diş ibixığı laboratoriyası vardır. Qızıl ənglər, qızıl köklər, kauçuk işləri. Qəbul edir səhər saat 9-dan 1-ə dək, axşam saat 4-dən 8-ə dək. Adres: Sisyonovski, nömrə 7, Qubernskinin küncündə.

10257

Berlin Darülfünunu doktoru

S. İ. Kopelioviç

Daxiliyyə və əsəbiyyə naxoşluqlarını qəbul edir səhər saat 10-dan 1-ədək, axşam saat 5-dən 7-yədək. Adres: Vorontsovski küçə nömrə 17, 2-ci mərtəbə. Telefon nömrə 50-28. Və 93.

8765

Diş həkimi S. M. Hamburq

Nikolayevski nömrə 29, Parlaman qarşısında. Telefon nömrə 5-96. Kauçuk və qızıl üzərində süni dişlər qayırır. Dişləri ağrısız çəkir.

8756

**Bəhri-Xəzər İstehlak Cəmiyyəti
“Kooperatsiya” müalicəxanası**

Hər növ naxoşluqlar qəbul olunur. Müalicə haqqı üzvlərdən 4 rublə, qeyrilərdən isə 6 rublə. Bolşoy Morskoy küçə, Tarqovinin küncündə Həsənovun evində, yolu Bolşoy Morskoydan. Telefon nömrə 26-90.

Əmrəzi-daxiliyyə [daxili xəstəliklər] 9-11 Balayan

Mədə naxoşluğu 12-2 Mejebovski; 4-6 A. Seyidov

Əmrəzi-əsəbiyyə [əsəb xəstəlikləri] 12-2 Şmirqeld

Cərrahiyyə 9-11 Sander

Uşaq naxoşluğu 9-11 Rabinoviç; 4-6 Bron Arvad naxoşluğu və mamalıq 9-11 Pines; 12-2 arvad həkimi Şapiro-Rotman; 4-6 S. Seyidov[a]

Dəri və zöhrəviyyə 9-11 O. Şamkoryan; 12-2, 4-6 Pernik

Göz naxoşluğu 9-11 Cəfərov; 4-6 arvad həkimi Qeqamyan

Qulaq və boğaz ağrısı 12-2 B. K. Finkelşteyn;

Diş ağrısı 9-11 Suşon-Sivkina; 4-6 İtkin Müalicəxana müdiri bakterioloq Lyubavskaya

Müalicəxanada konsultasiyalar icra olunur. Operasiya, konsultasiya razılıq ilə. Çiçək döyülür, şəhadətnamə verilir. Analiz qəbul olunur. 606 və 914 müalicəsi.

10208

**Xüsusi müsəlman təvəllüdxanası
Gövhər xanım Qazızadə**

Vəzi-həml edənlər hər bir vaxt, gələn xəstələr isə hər gün səhər saat 10-dan 2-yə kimi qəbul edirlər. Təvəllüdxanada əməliyyatı-cərrahiyyə (operasiya) icra edilib, doktor Tsentner konsultasiya yapır. Feldşeritsamama Vasserman çiçək döyür, yara bağlayır və iynə vurur. Adres: Armyanski küçə nömrə 13. Telefon nömrə 58-39.

7-321

Arvad diş həkimləri

Z. A. Şexter və xanım

Dişlər ağrısız çıxarılır. Qızıl qapaq, qazma və hər növ qayırma dişlər. Dişin yaxşı qayırılması təmin olunur. Kənardan gələnlər üçün tezliklə görülür. Qiymətlət münasibdir.

Qəbul olunur səhər saat 9-dan 2-yədək, axşam saat 4-dən 7-yədək. Voronsovski küçə 17 nömrəli evdə, paradrı qapıdan.

8753

Doktor S. İ. Zaks

Zöhrəvi, dəri və sifilis naxoşluqlarını qəbul edir. 606 və 914 müalicəsi. Naxoşları hər gün qəbul edir saat 4-dən 7-yədək. Vorontsovski küçə nömrə 43, 2-ci mərtəbə.

8776

Müvəqqəti müdir:

Hacıbəyli Üzeyir

QEYD VƏ ŞƏRHLƏR

Məşixətdən

səh. 472. “Yə eyyühəlləzina...”: “Quran”-in “Muhəmməd” surəsinin 7-ci ayəsi.

“bütün cənnət həyatını qazanar”: qəzetdə “cənnət” yerinə “ümmət” getmişdir.

“Aşiq oldur kim...”: beyit Füzulinin qəzə-lindəndir.

“Qul innəl-mevtəlləzi...”: “Quran”ın “Cümə” surəsinin 8-ci ayəsinin bir hissəsi.

“Negəhdar forsət ke aləm dəmist / Dəmi biş dana beh əz aləmist”: “Firsəti gözlə ki, dünya bir dəmdir / Bir dəmi artıq bilmək dünyadan yaxşıdır” (farsca)

“bir millətin namusu, istiqlalı”: qəzetdə belə getmişdir: “bir millətin hamusu istiqlalı”.

səh. 473. “Kolux əndazra padaşə səng əst”: “Sənə pəlçiq atanın cavabı daşdır” (farsca)

“Qul ma indəllahi...”: “Quran”ın “Cümə” surəsinin 11-ci ayəsinin bir hissəsi.

“Hər şəb əz əfğane mən bidar xəlq əmma çe sud / Anke bayəd naleyi mən beşnəvəd bidar nist”: “Hər gecə mənim əfğanımdan xəlq oyanır, ancaq nə faydası var / Mənim naləmi eşidəcək oyaq deyil” (farsca)

“Zərəbəl-lahu məsələn əbdən məmlukən...”: “Quran”ın “Nəhl” surəsinin 75-ci ayəsi.

“İnnal-lahə lə yuqəyyiru ma biqövmin həttə yuqəyyiru ma biənfüsihim”: “Quran”ın “Rəd” surəsinin 11-ci ayəsinin bir hissəsi.

səh. 474. “Xab bəs ey xüftə, şəb bəsər-aməd, / Xiz ki, sübhəst, afitab bər-aməd”: “Ey yatan, yuxu bəsdır, gecə bitdi / Qalx ki, sabahdır, günəş çıxıb” (farsca)

Xəzər dəryasında

bolşeviklərin hərbi qüvvəsi

səh. 475. “Fort-Aleksandrovska”: İndiki Qazaxistanın Mangistau (Manqışlaq) vila-

yətində yerləşən Fort-Şevçenko şəhəri 1857-1924-cü illərdə Aleksandrovsk (Fort-Aleksandrovsk) adlanmışdır.

“barkas”: kiçik ölçülü gəmi.

Nəzarətlərdə

səh. 476. “Pokrovka”: Sabirabad rayonunun Qaratəpə kəndi.

“Nikolayevka”: Saatlı rayonunun Qara Nuru kəndi.

“üşr”: kənd təsərrüfatı məhsullarından onda bir miqdarda alınan dini vergi.

səh. 477. “Naftluqi”: Şərqi Gürcüstanda mühüm dəmiryolu qovşağı olan stansiya.

Mülkiyyə müfəttişliyi

səh. 478. “münkir-nəkir” (yaxud “inkirminkir”): dini etiqada görə, qəbirdə ölünü sorğu-sual edən iki mələk.

“Gavur arxı” və qaçqınlar

səh. 480. “Həmidə xanım”: Əhməd bəy Cavanşirin qızı və Cəlil Məmmədquluzadənin həyat yoldaşı Həmidə xanım Cavanşir (Məmmədquluzadə) nəzərdə tutulur.

Bakı xəbərləri

səh. 481. “uryadnik”: kiçik rütbəli polis.
“Ağdərə, Əmbizlər və Dabaqun”: Xızı rayonunun kəndləri.

Çənbərəkəndində

səh. 483. “9) Əxzi-əsgəriyyədən qaçanların...”: qəzetdə 8-ci bənd buraxılmışdır.

Lənkəranda

səh. 487. “Putəsər”: Astara rayonunun kəndi; indiki Pensər kəndi.

“Privolnı” (yaxud Privolnoye): Cəlilabad rayonunun kəndi. XIX əsrin I yarısında çar hökuməti tərəfindən bura köçürülən subbotniklər tərəfindən əsası qoyulmuşdur.

“Subbotniklər”: XVIII əsrin axırlarında ruslar arasında meydana gələn, iudaizm yönümlü cərəyana mənsub olanlar. Subbot-

niklər “şabat”a (şənbə günü işləməyə), sünnətə və iudaizmin digər əməllərinə riayət edirdilər. Zaqaqaziyaya subbotniklər XIX əsrin I yarısında çar hökuməti tərəfindən köçürülmüşdü.

“Sarı adası” (yaxud Sara adası): Xəzər dənizində, Lənkəran şəhərinin şərqində yerləşirdi. 1956-cı ildə torpaq yolla Port İliç (indiki Liman) şəhəri ilə birləşdirildikdən sonra yarımada olmuşdur.

Gürcüstanda

səh. 487. “Kəndçilər Bankı”: Rusiya imperiyasında kəndlilərə uzunmüddətli borc verən dövlətə məxsus kredit qurumu. 1882-1917-ci illərdə fəaliyyət göstərmişdir.

Bazar, 29 iyun 1919-cu il, nömrə 214

AZƏRBAYCAN

Gündəlik siyasi, ictimai, ədəbi, iqtisadi türk qəzetəsidir

İkinci səneyi-dəvamiyyəsi. Yekşənbə, 30 ramazanül-mübarək sənə 1337. 29 həziran 1919 sənə.

Türk və İslamlaşma müfid məqalələrə səhifələrimiz açıqdır. Dərc olunmayan övraq iadə edilməz. Dərc edilən məqalənin mükafatını idarə təyin edir. Məhəlli-idarə: Bakı, Vorontsovski və Qubernski küçələrin küncündə 4 nömrəli evdə “Azərbaycan” idarəsi. Telefon nömrə 39-60. Tək nüsxəsi 1 manat 50 qəpik.

Abunə şəraiti: Bakı üçün 1 aylığı 30 rublə, 2 aylığı 35 rublə, 3 aylığı 50 rublə. Qeyri şəhərlər üçün 1 aylığı 25 rublə, 2 aylığı 45 rublə, 3 aylığı 60 rublə. Elan fiatı: birinci səhifədə sətri 4 rublə, axırını səhifədə sətri 3 rublə, itən şeylər və yer axtaranlar üçün 2 rublə.

BAKİ TİCARƏT VƏ SƏNAYE İTTİFAQI

Düyü, səbzə, pambıq və neft istehsalatı [neft məhsulları], ticarət və qeyriləri ilə maraqlananları cümə günü həziran ayının 27-sində axşam saat 5-də Birjanın salonunda (Qorçakovski, nömrə 1) vaqə olacaq iclasa dəvət edir. Ticarət, Sənaye və Ərzaq nazirinin binagüzarlığına binəən [sərəncamına əsasən] həll ediləcək məsələlər:

- 1) Kuban ilə mal dəyişilməsi barəsində;
- 2) Padşahlıq [dövlət] pullarının kursu artması barəsində.

T-156

MÜSƏLMAN MÜƏLLİMƏ VƏ MÜƏLLİMLƏRİ ÜÇÜN İKİ AYLIQ KURSLAR

İyulun 5-dən etibarən Bakıda müsəlman müəllimə və müəllimləri üçün 100 nəfərlik kurs açılır. Kursda daxil olanlar: 60 müəllimə və müəllimlər Şamaxı və Göyçay uyezdlərindən, 18 müəllimə və müəllimlər Bakı uyezindən, 32 sentyabr ayından müəllimə və müəllimlik etmək istəyənlər. Kursda oxuyanlara yövmiyyə və xərci-rahı [gündəlik xərclik və yolpulu] veriləcək, bunlar üçün “Svyataya Nina”

məktəbində mənzil hazırlanır. Kursda oxuyanlar bir ildən əskik olmayaraq müəllimlik etməyə məcburdurlar. Xahiş edənlər Bakı və həvalisi [ətrafı] məktəb müdirinin dəftərxanasına rücu [müraciət] etsinlər.

Pozenovski küçə, nömrə 15.

Qeyd: Müəllimələr üçün kurs əlahid-də mənzildə olacaqdır.

10263

EYDİ-FİTR [ORUC BAYRAMI] MÜNƏSİBƏTİLƏ OPERA

Hökumət Teatrosunda
Axşam tamaşası
Zülfüqar bəy və Üzeyir bəy
Hacıbəyli müdiriyyəti
Düşənbə [bazar ertəsi] günü
şənvalül-mükərrəm
ayının 1-də 1337 sənəsi
(iyun ayının 30-da 1919-cu ildə)
mütəntən [təntənəli] bir surətdə
mövqeyi-tamaşaya qoyulacaqdır
Zülfüqar bəyin **AŞIQ QƏRİB** operası.
Biletlər teatrın kassasında
satılmaqdadır.
Tamaşa başlanacaq
axşam saat 8 tamamda.